

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.019.05.2019

03031619

Pan Adam Zdzisław Kowalski
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 5
im. A. Wierusz - Kowalskiego
ul. Klonowa 51, 16-400 Suwałki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 – Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 5 im. A. Wierusz-Kowalskiego (dalej: „Szkoła”), ul. Klonowa 51, 16-400 Suwałki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Zdzisław Kowalski – Dyrektor szkoły od 28 lipca 2017 r. ¹ (akta kontroli str. 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkole ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Henryk Dąbrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/148/2019 z 25 października 2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ W okresie od 22 czerwca do 29 września 2016 r. dyrektorem szkoły była Pani Ewa Żynda, a w okresie od 30 września 2016 roku do 27 lipca 2017 roku - Pani Lidia Szulc.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm. Ustawa zwana dalej: ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W szkole nie stworzono warunków mogących w pełni skutecznie ograniczyć występowanie czynników sprzyjających powstawaniu i rozwojowi wad postawy uczniów. Uczniom zapewniono wprowadzić profilaktyczną opiekę zdrowotną, poprzez zawarcie porozumienia z podmiotem leczniczym na świadczenia pielęgniarstwa szkolnego, lecz zaniechano pozyskiwania informacji o skali zdiagnozowanych u uczniów zniekształceń kręgosłupa. Utrudniało to planowanie i prowadzenie efektywnych działań na rzecz rozpoznawania i monitorowania problemów rozwoju wad postawy dzieci i młodzieży.

Infrastruktura sportowa, którą dysponowała Szkoła nie zapewniała standardów wymaganych do prowadzenia w pełnym zakresie zaplanowanych lekcji wychowania fizycznego (większość obiektów była w złym stanie technicznym), co m. in. powodowało, że część zajęć prowadzono na korytarzu. Indywidualne szafki szkolne nie były dostępne dla każdego ucznia i w blisko połowie zbadanych przypadków uczniom nie zapewniono stanowisk nauki, wyposażonych we właściwe rozmiarowo meble lub były one niedostosowane do wysokości ciała. Na niewłaściwe wyposażenie szkoły zwróciło także uwagę blisko 1/3 zatrudnionych nauczycieli, którzy wzięli udział w badaniach ankietowych przeprowadzonych w trakcie kontroli.

Zajęcia wychowania fizycznego prowadzono w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, jednak – jak wykazała kontrola – w roku szkolnym 2017/2018 nie zrealizowano w zakresie wymaganym programem nauczania zajęć edukacyjnych i ćwiczeń korygujących postawę ciała we wszystkich oddziałach klas IV, V i VII. Uczniowie szkoły uczestniczyli natomiast w kilku programach prozdrowotnych, realizowanych z inicjatywy organu prowadzącego, w tym np. w programie „Już plywam – jestem bezpieczny”, „Aktywny Suwałczanin”.

W Szkole podejmowano także działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy uczniów. Nie uwzględniono ich jednak w szkolnych programach profilaktyczno-wychowawczych i do tej działalności nie włączono pielęgniarstwa obsługującego gabinet profilaktyki zdrowotnej.

W ocenie większości rodziców, którzy uczestniczyli w badaniach ankietowych przeprowadzonych w trakcie kontroli, podejmowane w szkole działania w zakresie profilaktyki wad postawy ciała uczniów były niewystarczające.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w szkole funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej („dalej „gabinet”), dostępny dla uczniów w okresie prowadzenia zajęć lekcyjnych, tj. w dni powszednie, w godzinach od 7³⁰ do 15⁰⁰. Gabinet został wyposażony w:

- sprzęt, aparaturę medyczną i produkty lecznicze, o których mowa w cz. III ust. 4 załącznika nr 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej⁵, w tym umożliwiające wykonywanie testów przesiewowych układu ruchu oraz interpretację wyników;⁶

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 736. Rozporządzenie zwane dalej: „rozporządzeniem w sprawie świadczeń gwarantowanych”.

⁶ Np. waga medyczna ze wzrostomierzem, tablice – siatki centylowe wzrostu i masy ciała, itp.

- urządzenia do utrzymania bieżącego stanu higieny i czystości wymagane § 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁷. (akta kontroli str. 7-12)

Podłoga i meble gabinetu wykonane zostały z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję. W sposób utrudniający utrzymanie czystości wykonano połączenia ścian z podłogą gabinetu, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. (akta kontroli str. 7-12)

Wyposażenie gabinetu skompletowano przy wykorzystaniu otrzymanej w 2017 roku dotacji z budżetu państwa w kwocie 6.593 zł. Umożliwiło to zakup mebli, urządzeń oraz środków medycznych. (akta kontroli str. 15-17)

1.2. Dyrektor Szkoły corocznie zawierał z Poradnią Medycyny Rodzinnej Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej s.c. w Suwałkach porozumienie w celu świadczenia przez pielęgniarkę szkolną profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi. Określono w nim, że podmiot leczniczy zrealizuje świadczenia w zakresie medycyny szkolnej na podstawie kontraktu NFZ, szkoła zaś nieodpłatnie udostępni pomieszczenia na potrzeby gabinetu profilaktyki zdrowotnej. (akta kontroli str. 31-38)

Profilaktyczną opiekę zdrowotną, prowadzoną przez pielęgniarkę szkolną, objęto wszystkich uczniów, tj.: 782 w roku szkolnym 2017/2018, 895 w roku szkolnym 2018/2019 i 890 w roku szkolnym 2019/2020. (akta kontroli str. 21)

1.3. W roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 testy przesiewowe przeprowadzone zostały przez pielęgniarkę szkolną wśród wszystkich (tj. odpowiednio 30 i 40) dzieci objętych rocznym przygotowaniem przedszkolnym. Badaniami przesiewowymi objęto także wszystkich (409) uczniów klas III, V i VII (w roku szkolnym 2017/2018) i wszystkich (276) uczniów tych klas w roku szkolnym 2018/2019. Z informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od podmiotu realizującego w szkole opiekę zdrowotną nad uczniami wynika, że w roku szkolnym 2017/2018 profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 248 uczniów klas III i VII, tj. 88,3% uczniów, którym wykonano testy przesiewowe (281) i w roku szkolnym 2018/2019 – 139 uczniów tych klas, tj. 94,6% objętych bilansem zdrowia (147). Dyrektor szkoły wyjaśnił, że nie otrzymał od pielęgniarki szkolnej informacji o trudnościach w zwrocie wypełnionych przez lekarza kart profilaktycznych badań lekarskich i z tego względu nie podejmował żadnych działań, w celu dostarczenia do gabinetu pełnej dokumentacji przebadanych uczniów. (akta kontroli str. 21, 42 i 155-158)

Z informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od podmiotu realizującego w szkole opiekę zdrowotną wynika, że przeprowadzone profilaktyczne badania lekarskie wykazały, że w roku szkolnym 2017/2018 ośmiu uczniów III klas posiadało zniekształcenie kręgosłupa, w tym jeden typu M-40 oraz siedmiu typu M-41⁸. W wyniku przeprowadzonych badań lekarskich w roku szkolnym 2018/2019 schorzenia te zdiagnozowano u 10 uczniów (dwóch uczniów klasy III i ośmiu uczniów klasy VII), w tym u jednego ucznia klasy VII stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa typu M-40 i u ośmiu – typu M-41⁹. Sposób wykorzystania przez szkołę informacji o zdiagnozowanych wadach postawy u uczniów klas III omówiono w pkt. 1.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 42)

⁷ Dz. U. poz. 595. Do 1.04.2019 r. - § 36 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739). Dalej: rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. lub z dnia 26 marca 2019 r.

⁸ Schorzenie to po raz pierwszy zdiagnozowano u siedmiu uczniów klasy III.

⁹ Schorzenie to po raz pierwszy zdiagnozowano u dziewięciu uczniów, w tym u jednego ucznia klasy „0”, dwóch uczniów klasy III i 6 uczniów klasy VII.

1.4. Współpraca dyrektora z pielęgniarką szkolną, w ramach prowadzonej profilaktycznej opieki zdrowotnej, polegała na przyjmowaniu od niej pisemnych sprawozdań, m.in. zawierających główne problemy zdrowotne uczniów¹⁰, oraz ustnych informacji o wypadkach występujących na terenie szkoły. Od pielęgniarki szkolnej nie żądano:

- przedstawienia informacji o zakwalifikowaniu poszczególnych uczniów klas III do jednej z trzech grup dyspanseryjnych,
- uczestniczenia w planowaniu i wyborze programów prozdrowotnych oraz prowadzeniu promocji zdrowia,
- uczestniczenia w opracowaniu diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka oraz sporządzeniu (w okresie objętym kontrolą) projektów trzech programów wychowawczo-profilaktycznych, co szerzej omówiono w pkt. 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 68-75, 155-158)

1.5. W okresie objętym kontrolą w szkole, w ramach zajęć pozalekcyjnych, realizowano cztery programy prozdrowotne, które omówiono w pkt. 2.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Przy kierowaniu poszczególnych uczniów, klas IV-VIII do udziału w poszczególnych programach prozdrowotnych szkoła nie korzystała z pomocy pielęgniarki szkolnej oraz z wyników profilaktycznych badań lekarskich uczniów. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że: *„W największym stopniu programy prozdrowotne proponowane są szkole przez Urząd Miejski w Suwałkach. Szkoła podejmuje działania, aby jak najwięcej uczniów uczestniczyło w ich realizacji. Nie było więc potrzeby korzystania z pomocy pielęgniarki szkolnej”*.

(akta kontroli str. 155-158)

Udział uczniów ze stwierdzonymi przez lekarza profilaktycznej opieki zdrowotnej schorzeniami kręgosłupa w prozdrowotnych programach profilaktycznych zbadano na przykładzie ośmiu uczniów klas III, u których wady te zdiagnozowano w roku szkolnym 2017/2018. Trzy, spośród tych osób, poza obowiązkowym udziałem w zajęciach na basenie (w ramach programu „Już pływam – jestem bezpieczny”), uczestniczyły także w dwóch lub trzech sportowych zajęciach pozalekcyjnych, zawierających elementy gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. W kolejnym roku szkolnym tylko dwóch z ośmiu tych uczniów, uczestniczyło w zajęciach, które zawierały elementy gimnastyki korekcyjnej.

Niewielki udział uczniów, u których stwierdzono boczne skrzywienie kręgosłupa, w prowadzonych przez szkołę zajęciach prozdrowotnych, w ramach których wykonywano ćwiczenia z gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej, spowodowany był m.in. brakiem informacji o poszczególnych uczniach, u których stwierdzono problemy zdrowotne.

(akta kontroli str. 21-27, 94 i 155-158)

1.6. W ocenie dyrektora, szkoła „bardzo dobrze” współpracuje z rodzicami uczniów w zakresie profilaktyki wad postawy. Wyjaśnił on, że w uzgodnieniu z Radą Rodziców od października 2019 r. wprowadzono zakaz używania telefonów komórkowych, co – według niego – wydatnie wpłynęło na kształtowanie prawidłowej postawy ciała. Od dwóch lat prowadzono także akcję „Aktywna przerwa”, która polega na aktywnym spędzaniu przerwy, np. poprzez udział w grze w piłkarzyki lub tenis stołowy. Dyrektor szkoły podał, że rodzice nie wnioskowali o inne działania w zakresie profilaktyki wad postawy. Dodał, że tematyka profilaktyki wad postawy była przedmiotem klasowych spotkań z rodzicami uczniów klas I-III, które odbywają się na początku roku szkolnego. Na zebraniach tych m.in. omawiano: zagadnienie wagi plecaków i ich zawartości, nawyki uczniów, polegające na wkładaniu do plecaka zbędnych podręczników, zachowanie prawidłowej pozycji ciała w czasie nauki i poza nią.

Na zebraniach z rodzicami uczniów klas IV-VIII, odbywających się dwa razy w semestrze, wychowawcy klas poruszali sprawy prawidłowej postawy ciała, ale tylko w przypadku sygnalizowania ich przez rodziców, co – jak podał dyrektor szkoły – nie występuje często. Ogólne (otwarte) zebrania rodziców omawiające sprawy szkolne organizowano dwa razy w trakcie roku szkolnego. Dotychczas nie omawiano w ich trakcie zagadnień profilaktyki prawidłowej postawy ciała, ponieważ – jak wyjaśnił dyrektor szkoły – nikt o to

¹⁰ Np. w sprawozdaniu złożonym za I półrocze roku szkolnego 2018/2019 wskazano, że po analizie dokumentacji zdrowotnej uczniów klas pierwszych wyłoniono grupę 33 uczniów z wadami postawy.

nie występował. W spotkaniach z rodzicami oraz w zebraniach Rady Rodziców nie uczestniczyła pielęgniarka szkolna. (akta kontroli str. 91 i 155-158)

1.7. W okresie objętym kontrolą na terenie szkoły przeprowadzane zostały przez firmę zewnętrzną dodatkowe badania mające na celu wykrywanie wad postawy ciała uczniów. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że zlecono je na wniosek rodziców i tylko oni otrzymali wyniki badań. Dodał, że szkoła nie ubiegala się o nie, ponieważ w badaniach uczestniczyła niewielka liczba uczniów i „wyniki tych badań były niereprezentatywne”.

(akta kontroli str. 155-158)

Wykonanie tych badań potwierdzili rodzice uczniów, którzy w ankietach przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK podali, że ich koszt wyniósł 50 zł lub 100 zł. (akta kontroli str. 148-154)

1.8. W trakcie kontroli przeprowadzono ankiety wśród 51 nauczycieli (spośród 74 zatrudnionych) i 125 rodziców uczniów¹¹. Większość respondentów uznała wady postawy u dzieci w wieku szkolnym za istotny problem. Trzydziestu trzech nauczycieli uznało, że posiadają wiedzę o schorzeniach kręgosłupa u uczniów (tj. 64,7% ankietowanych), a 40 (78,4%) wskazało, że problematyka wad postawy uczniów przekazana została rodzicom (16 stwierdziło, że informacji w tym zakresie nie przekazano rodzicom, w dziewięciu przypadkach, z uwagi na brak takiej potrzeby). Rodzice uczniów wskazali natomiast, że:

- u 22 dzieci (tj. w 17,6% przypadków uzyskanych ankiet) stwierdzono jakąś wadę postawy (jednocześnie rodzice przyznali, że wszystkie chore dzieci objęto leczeniem),
- w szkole przeprowadzono badania pod kątem wady postawy w przypadku tylko 27 dzieci (21,6%). Rodzice 31 dzieci nie mieli wiedzy w tym zakresie (24,8%), a 67 rodziców stwierdziło, że badań tych nie było (53,6%),
- informacje ze szkoły o przeprowadzeniu badań przesiewowych otrzymało tylko 15 rodziców (12,0%), a 110 podało, że informacji tej im nie przekazano (88,0%).

(akta kontroli str. 149-154)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

1. Połączenia ścian z podłogą w gabinecie profilaktyki zdrowotnej były wykonane w sposób utrudniający ich mycie i dezynfekcję, tj. niezgodnie z wymaganiami § 30 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r.¹² Dyrektor szkoły wyjaśnił, że pomieszczenie gabinetu przygotowane zostało w okresie, kiedy nie pełnił on obowiązków dyrektora szkoły, tj. przed 28 lipca 2017 r. Dodał, że nie podejmował działań w celu zmiany stanu tego połączenia, ponieważ nikt tego nie kwestionował.

(akta kontroli str. 7-12 i 155-158)

Zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹³, szkoła obowiązana jest zapewnić uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej, spełniającego szczegółowe wymagania, określone w powołanym rozporządzeniu. Wymóg wykonania połączenia ścian z podłogą gabinetu profilaktyki zdrowotnej w sposób ułatwiający mycie obowiązuje od 1 września 2016 roku.

2. Dyrektor Szkoły, w ramach współpracy z pielęgniarką szkolną i porozumienia zawartego z podmiotem leczniczym, nie zapewnił sobie pozyskiwania informacji o uczniach, u których rozpoznano zniekształcenia kręgosłupa w celu podjęcia działań profilaktycznych zapobiegających rozwojowi wad postawy. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli od podmiotu leczniczego, sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami, wynikało, że podczas badań przesiewowych w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zniekształcenia kręgosłupa rozpoznano odpowiednio u 3,2% i 7,2 % uczniów objętych badaniem. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że uzyskiwanie powyższych informacji uniemożliwiały przepisy o ochronie danych osobowych.

(akta kontroli str. 42, 68-75, 86-90 i 155-158)

¹¹ Spośród rodziców 939 dzieci uczęszczających w roku szkolnym 2019/2020 do klas I-VIII.

¹² Do 1.04.2019 r. - § 29 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r.

¹³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148. Ustawa zwana dalej: *Prawem oświatowym*.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli zapewnienie pozyskiwania przez szkołę informacji o rozpoznanych u uczniów wadach postawy umożliwia zaplanowanie specjalnych działań związanych z profilaktyką w tym zakresie, w szczególności organizacji w szkole zajęć z gimnastyki korekcyjnej. Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 3 i 11 Prawa oświatowego, dyrektor szkoły sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, a także współpracuje z pielęgniarką albo higienistką szkolną, lekarzem i lekarzem dentystą, sprawującymi profilaktyczną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą. Przepisy art. 9 ust. 2 lit. h RODO¹⁴ upoważniają dyrektora szkoły do przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych o ile przetwarzanie jest niezbędne do celów profilaktyki zdrowotnej.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie uczniom Szkoły profilaktycznej opieki medycznej poprzez uruchomienie gabinetu profilaktyki zdrowotnej oraz zawarcie porozumienia z podmiotem leczniczym na świadczenia pielęgniarstwa szkolnego. W ramach podjętej współpracy pielęgniarka przeprowadzała testy przesiewowe uczniów. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: niezapewnienia przez Dyrektora Szkoły, w ramach zawartego porozumienia, pozyskiwania informacji o uczniach, u których rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa w celu podjęcia działań profilaktycznych zapobiegających rozwojowi wad postawy oraz niezapewnienia właściwych warunków w gabinecie profilaktyki zdrowotnej.

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkole ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w arkuszach organizacyjnych szkoły nie przewidziano organizacji zajęć z gimnastyki korekcyjnej oraz pozalekcyjnych zajęć sportowych. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że „Szkoła nie posiada możliwości zorganizowania zajęć gimnastyki korekcyjnej. O prowadzenie tego rodzaju zajęć nie wnioskowali także rodzice uczniów”. Ustalenia kontroli wykazały, że brak możliwości zorganizowania zajęć gimnastyki korekcyjnej m. in. wynikał, z niezatrudniania w szkole nauczyciela wychowania fizycznego posiadającego uprawnienia do prowadzenia tego rodzaju zajęć.

(akta kontroli str. 28-30, 95-95 i 157)

Z inicjatywy organu prowadzącego w szkole prowadzono pozalekcyjne zajęcia sportowe, których nie ujmowano w arkuszach organizacyjnych. Ich zakres przedstawiono w pkt. 2.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

2.2. W okresie objętym kontrolą na zajęciach z wychowania fizycznego realizowano program autorstwa Krzysztofa Warchoła, opracowany dla ośmioletniej szkoły podstawowej. Zakładał on prowadzenie edukacji zdrowotnej dotyczącej profilaktyki wad postawy w wymiarze:

- dwóch godzin lekcyjnych (w klasach IV), przeznaczonych na omówienie przyjmowania prawidłowej postawy ciała i poznanie ćwiczeń korygujących,
- jednej godziny lekcyjnej (w klasach V i VII) –zaplanowanej na doskonalenie ćwiczeń korygujących.

(akta kontroli str. 95-96)

Analiza tematów zrealizowanych zajęć wychowania fizycznego, wykazanych w dziennikach lekcyjnych, we wszystkich 17 klasach: IV, V i VII w latach szkolnych 2017/2018 - 2018/2019 oraz w okresie od 2 września do 31 października 2019 r. wykazała, że:

- a) W roku szkolnym 2017/2018 w żadnej z 17 klas¹⁵ nie omówiono wymaganego programem zagadnienia przyjmowania prawidłowej postawy ciała oraz nie wykonano ćwiczeń korygujących wady postawy ciała;

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. U. UE. L 119 z dnia 4 maja 2016, str. 1).

¹⁵ Tj.: IV (6 oddziałów); V (6 oddziałów) i klasach VII (5 oddziałów).

- b) W roku szkolnym 2018/2019 zagadnienie przyjmowania prawidłowej postawy ciała omówiono na trzech zajęciach (z sześciu przeprowadzonych) w oddziałach klasy IV i wykonano ćwiczenia w trzech innych oddziałach tych klas. Wymagane ćwiczenia doskonalące korygowanie postawy ciała wykonano z uczniami siedmiu oddziałów klas V i VII (z dziewięciu prowadzonych),
- c) w okresie od 2 września do 31 października 2019 r. we wszystkich klasach: IV (sześć oddziałów); V (sześć oddziałów) i klasach VII (pięć oddziałów) nie przeprowadzono wymaganych powyższym programem zajęć lekcyjnych (tj. omówienia przyjmowania prawidłowej postawy ciała i nie wykonano ćwiczeń korygujących wady postawy ciała)¹⁶.
(akta kontroli str. 97-99)

Przyczyny niepełnej realizacji powyższych zajęć edukacyjnych omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

2.3. Obowiązujące w okresie objętym kontrolą trzy programy wychowawczo-profilaktyczne nie przewidywały realizacji zagadnień dotyczących profilaktyki wad postawy. W zakresie działań prozdrowotnych założono jedynie realizację zadania p.n. „*Dbanie o zdrowy rozwój dziecka*”, które miało polegać na prowadzeniu: 1) spotkań z pielęgniarką szkolną, 2) apeli o tematyce profilaktyki uzależnień, 3) pogadanek z pedagogiem i psychologiem na ten temat oraz realizację programów z oświaty zdrowotnej. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że w ww. programach nie określono innych działań prozdrowotnych najprawdopodobniej z uwagi na brak udziału pielęgniarki w pracach związanych z opracowaniem programu profilaktyczno-wychowawczego oraz nieuwzględnianie występujących problemów w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które wskazała pielęgniarka szkolna w półrocznych sprawozdaniach przedłożonych Radzie Pedagogicznej.

(akta kontroli str. 68-75 155-158 i 163-264)

Dwa z trzech programów profilaktyczno-wychowawczych, które przyjęto do realizacji w analizowanym okresie, uchwalone zostały przez Radę Pedagogiczną, zamiast przez Radę Rodziców, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

2.4. Zajęcia z wychowania fizycznego realizowano w wymiarze określonym arkuszem organizacyjnym oraz zgodnie z przepisami art. 28 ust. 2 Prawa oświatowego, tj. 3 godzin tygodniowo w klasach I-III i 4 godzin tygodniowo w klasach IV-VIII. Zajęcia odbywały się w formie zajęć klasowo-lekcyjnych. Prowadzili je nauczyciele posiadający wymagane wykształcenie i kwalifikacje, w tym:

- dziewięciu nauczycieli w latach szkolnych 2017/2018-2018/2019,
- ośmiu nauczycieli w bieżącym roku szkolnym. (akta kontroli str. 28-30)

Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego legitymowali się wykształceniem wyższym z zakresu wychowania fizycznego oraz wykształceniem pedagogicznym. Większość z nich posiadała także uprawnienia instruktora do prowadzenia różnego rodzaju dyscyplin sportowych. Zajęć z wychowania fizycznego nie prowadzono na basenie.

(akta kontroli str. 28-30 i 97-99)

2.5. W roku szkolnym 2017/2018 frekwencja uczniów wyniosła 92,7%, w tym na zajęciach z wychowania fizycznego – 92,5%. W roku szkolnym 2018/2019 wskaźniki te ukształtowały się na poziomie odpowiednio: 90,1% i 90,0%.
(akta kontroli str. 22)

W roku szkolnym 2017/2018 siedmiu uczniów (tj. 0,9% uczęszczających do szkoły) było stale zwolnionych z czynnego udziału w lekcjach wychowania fizycznego, w tym jeden uczeń w związku z niepełnosprawnością ruchową. W roku szkolnym 2018/2019 jedenastu uczniów (1,2%) było stale zwolnionych z omawianych zajęć, w tym jeden uczeń w związku z niepełnosprawnością ruchową.
(akta kontroli str. 22)

¹⁶ Program zalecał, aby zajęcia te zrealizować w I kwartale roku kalendarzowego. W 6 oddziałach przeprowadzono ćwiczenia mięśni posturalnych.

Zagadnienia dotyczące frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego i aktywnego uczestnictwa w tych zajęciach nie ujęto w planie nadzoru pedagogicznego i nie było objęte ewaluacją wewnętrzną przeprowadzaną przez dyrektora szkoły. (akta kontroli str. 86-90)

2.6. Szkoła dysponowała pięcioma salami gimnastycznymi, dwoma boiskami ze sztuczną nawierzchnią (do gry w piłkę nożną i boiskiem wielofunkcyjnym) oraz stadionem szkolnym. Oględziny tych obiektów wykazały, że nie spełniały one wymaganych standardów do prowadzenia w pełnym zakresie zaplanowanych zajęć z wychowania fizycznego z uwagi na:

- zdewastowane trybuny, zniszczoną bieżnię i murawę boisk na stadionie szkolnym,
- zniszczoną podłogę i niesprawną wentylację w dwóch głównych salach gimnastycznych,
- niesprawne prysznice¹⁷, znajdujące się przy salach gimnastycznych,
- brak miejsca na salach gimnastycznych do realizacji zajęć z wychowania fizycznego z uczniami klas I–III, które prowadzono także na korytarzu szkolnym¹⁸. W roku szkolnym 2019/2020 na korytarzu zajęcia z wychowania fizycznego prowadzono maksymalnie przez dwie godziny tygodniowo, ze wszystkimi, poszczególnymi oddziałami klas I–III (w sumie 14 oddziałów). (akta kontroli str. 7-12)

W ocenie nauczycieli wychowania fizycznego¹⁹ struktura sportowo-rekreacyjna szkoły nie była zadowalająca, ponieważ „dostępność do sal gimnastycznych jest ograniczona, grupy ćwiczące są przeładowane, przebywają w tym samym czasie na obiektach sportowych oraz na salach ćwiczą jednocześnie różne roczniki i różna płeć”.

(akta kontroli str. 100-122)

W okresie objętym kontrolą na sfinansowanie prac remontowo-modernizacyjnych szkoła wydatkowała 106,4 tys. zł, przeznaczając je na wymianę okien w jednej „dużej” sali gimnastycznej. Podejmowano także starania w celu zahamowania procesu niszczenia stadionu szkolnego i wykonania prac modernizacyjno-remontowych kompleksu sportowego. W ich wyniku 24 lutego 2017 r. uzyskano pozwolenie na przebudowę i remont bloku sportowego (robót budowlanych jednak nie rozpoczęto). Trwały także prace koncepcyjne w celu ustalenia sposobu i kierunków modernizacji stadionu szkolnego.

(akta kontroli str. 27, 51-52 i 155-158)

W okresie objętym kontrolą Podlaski Kurator Oświaty w Białymstoku nie przeprowadzał w szkole kontroli dotyczącej wyposażenia w infrastrukturę sportową.

(akta kontroli str. 86-90)

Uczniom umożliwiono nieodpłatne i nieograniczone korzystanie z dwóch boisk sportowych po zajęciach lekcyjnych, a także ze stołów do tenisa, ustawionych na jednym z korytarzy szkolnych. Natomiast sale gimnastyczne (w dni powszednie, oprócz sobót), po szkolnych zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, udostępniano innym podmiotom. Opłatność za godzinę wynajmu wynosiła od 38 zł do 40 zł za salę dużą i od 12 do 15 zł za salę małą (tzw. korekcyjna).

(akta kontroli str. 89)

2.7. Szkoła rokrocznie uczestniczyła w realizacji czterech programów prozdrowotnych, których inicjatorem był organ prowadzący. Realizowano je w formie zajęć pozalekcyjnych, obowiązkowych dla uczniów klas I–III, w zakresie nauki pływania. Zajęcia te odbywały się na basenie miejskim, w ramach programu „Już pływam – jestem bezpieczny”. W programie tym w roku szkolnym 2017/2018 uczestniczyło 152 uczniów (tj. 19,4%), w roku szkolnym 2018/2019 – 72 (8,0%) i w bieżącym roku szkolnym – 95 uczniów (10,7%).

(akta kontroli str. 21-27 i 162)

Uczniowie klas I–III oraz klas starszych uczestniczyli także w nieobowiązkowych, pozalekcyjnych zajęciach sportowych oraz sportowo-rekreacyjnych, które zawierały elementy gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej i które realizowano w ramach lokalnego programu „Aktywny Suwalczanin” oraz krajowego programu „Małym i dużym sport

¹⁷ Od 15 lat.

¹⁸ Podłogę wyłożono specjalną wykładziną, używaną w obiektach sportowych.

¹⁹ Wyrażone w wyjaśnieniach złożonych na okoliczność braku realizacji zajęć poświęconych profilaktyce wad postawy.

w zdrowiu służy". W realizacji tych programów uczestniczyło od 261 uczniów (w I semestrze roku szkolnego 2019/2020) do 283 uczniów (w I semestrze roku szkolnego 2018/2019), tj. przeciętnie odpowiednio od 29,3% do 31,6% uczących się w szkole.

(akta kontroli str. 21-27, 162 i 273-281)

W szkole również prowadzono sportowe zajęcia pozalekcyjne w ramach programu profilaktyczno-wychowawczego, zatytułowanego „Gry i zabawy ruchowe”, który także zakładał przeprowadzenie ćwiczeń korekcyjno-wyrównujących. W latach szkolnych 2017-2018 i 2018-2019 uczestniczyło w nich rokrocznie 34 uczniów (tj. odpowiednio 4,3% i 3,8%).

(akta kontroli str. 21-27, 162 i 273-294)

Koszt realizacji programów prozdrowotnych, zawierających elementy ćwiczeń korygujących postawę ciała wyniósł:

- 28.608 zł w roku szkolnym 2017/2018 (z czego 23.728 zł stanowiły środki organu prowadzącego i 4.880 zł uzyskane z Ministerstwa Sportu i Turystyki²⁰),
- 36.387 zł w roku szkolnym 2018/2019 (z czego 6.599 zł sfinansowano środkami organu prowadzącego i 11.999 zł uzyskanymi z Ministerstwa Sportu i Turystyki²¹),
- 18.598 zł w okresie trzech miesięcy roku szkolnego 2019/2020 (sfinansowano go kwotą 6.599 zł pochodzącą ze środków organu prowadzącego i kwotą 11.999 zł uzyskaną z Ministerstwa Sportu i Turystyki²²).

(akta kontroli str. 21-27 i 272)

2.8. Według stanu na dzień zakończenia kontroli możliwości nieodpłatnego pozostawiania przyborów/podręczników posiadało 591 uczniów (tj. 66,4% uczęszczających do szkoły), w tym 333 uczniów klas I-III i 258 uczniów klas IV-VII. Uczniom klas I-III miejsca te wydzielono na półkach szaf znajdujących się w poszczególnych oddziałach oraz w indywidualnych, zamykanych na klucz, szafkach. Natomiast 258 uczniom klas IV-VIII omawiane miejsca poprzez przydzielenie indywidualnych, zamykanych na klucz szafek. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że w celu zapewnienia miejsc do przechowywania przyborów/podręczników dla pozostałych 298 uczniów klas IV-VIII zamierza zakupić do końca bieżącego roku szkolnego, poprzez „wygospodarowanie” wymaganych na ten cel środków finansowych. Braku miejsc do przechowywania podręczników/przyborów dla wszystkich uczniów nie zakwestionowała Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Suwałkach (dalej: „PSSE”).

(akta kontroli str. 7-12, 146 i 155-158)

W celu zapewnienia „lekkich tornistrów” uczniom klas I-III stworzono możliwość przechowywania podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach oddziałów klasowych, a także zakupiono przybory do farb, pędzli, plasteliny i innych materiałów. Ponadto nauczyciele – jak wyjaśnił dyrektor szkoły – „zwracali uwagę rodzicom na konieczność kontrolowania zawartości plecaka/tornistra. Zachęcano ich także do tego, aby przy zakupie tornistrów wybierać te lżejsze”.

(akta kontroli str. 86-90)

Nauczyciele w trakcie roku szkolnego nie wazyli plecaków dzieci i nie zwracano się także w tej sprawie do PSSE. Przeprowadzona na wniosek NIK²³ przez PSSE kontrola obciążenia tornistrów/plecaków szkolnych 138 uczniów wykazała, że 57 uczniów (tj. 41,3%) posiadało tornistry/plecaki, których ciężar przekraczał o 10% masy ciała (ale mniej niż 15%), a 39 uczniów (tj. 28,3%) przekraczał 15% masy ciała. W jednym przypadku waga plecaka wynosiła 25,8% masy ciała ucznia.

(akta kontroli str. 86-90 i 146)

W szkole prowadzono weryfikację dostosowania stanowisk pracy ucznia do jego wzrostu i budowy ciała w klasach edukacji wczesnoszkolnej, poprzez okresowe dokonywanie pomiarów wzrostu ucznia przez nauczyciela i dostosowanie wysokości krzeseł i ławek do wzrostu ucznia. W klasach IV-VIII weryfikacji tej nie prowadzono. Zagadnienie to omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 86-90)

²⁰ W ramach Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów.

²¹ W ramach Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów.

²² W ramach Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów.

²³ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli.

Stwierdzone
nieprawidłowości

2.9. W trakcie kontroli przeprowadzono ankiety wśród 51 nauczycieli i 125 rodziców uczniów. Ankietowani nauczyciele stwierdzili, że największe trudności w prowadzeniu profilaktyki wad postawy ciała uczniów spowodowane są: niepoprawnymi nawykami wyniesionymi z domu (42 ankietowanych, tj. 82,3%); zbyt dużą wagą tornistrów/plecaków (35 osób, tj. 68,6%); brakiem lub małą aktywnością po zajęciach szkolnych (24 osoby, tj. 47,0%) i brakiem odpowiedniego wyposażenia w klasach (16 ankietowanych – 31,4%). W ich ocenie najskuteczniejszą formą profilaktyki wad postawy ciała jest udział w zajęciach realizowanych w ramach specjalnych programów (39 respondentów – 76,5%) i zajęcia dydaktyczne w szkole (36 osób – 70,6%). Jednocześnie 26 nauczycieli miało trudności w ocenie stanu realizowanej profilaktyki wad postawy ciała w szkole (51%), a dobrze oceniło te działania tylko czterech nauczycieli (7,8%). Także rodzice ankietowanych dzieci nie wyrazili pozytywnej oceny szkolnej profilaktyki wad postawy uczniów, co szerzej omówiono w dalszej treści wystąpienia. (akta kontroli str. 149-154)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na lekcjach z wychowania fizycznego nie przeprowadzono zajęć edukacyjnych i ćwiczeń korekcyjnych wymaganych programem nauczania (autorstwa Krzysztofa Warchoła opracowanym dla ośmioletniej szkoły podstawowej), co stanowiło naruszenie art. 4 pkt 24 Prawa oświatowego, art. 22a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁴ oraz wytycznych dot. wychowania fizycznego określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.²⁵ Analiza zapisów tematów zajęć lekcyjnych odnotowanych w dziennikach lekcyjnych wykazała, że nie zrealizowano zajęć w wymiarze:

- a) jednej godziny lekcyjnej zajęć edukacyjnych i jednej godziny ćwiczeń korygujących wady postawy we wszystkich sześciu klasach IV w roku szkolnym 2017/2018 i w jednym oddziale klasy IV (z sześciu funkcjonujących) w roku szkolnym 2018/2019;
- b) jednej godziny doskonalenia ćwiczeń korygujących postawę ciała (we wszystkich 11 klasach V i VII prowadzonych w roku szkolnym 2017/2018 i w siedmiu klasach V i VII z dziewięciu prowadzonych w roku szkolnym 2018/2019).

Nauczyciele wychowania fizycznego, którzy nie przeprowadzili omawianych zajęć (w jednakowo brzmiących wyjaśnieniach) podali, że „działania związane z korygowaniem wad postawy odbywają się na każdej lekcji wychowania fizycznego. Są one zawarte w części rozgrzewkowej oraz w wielu przypadkach w części głównej lekcji”. Jako przykład takich zajęć podano: „Skok kuczny – nauka rozbiegu i naskoku”, „Skok kuczny przez skrzynię” i „Nauka przewrotu w tył do kłku”, „Uczymy się leżenia przewrotnego i przerzutnego”. (akta kontroli str. 123-141)

W roku szkolnym 2017/2018 nauczyciele nie ujęli omawianych zajęć edukacyjnych w sporządzonych przez siebie planach pracy. Wicedyrektor szkoły, Pani Anna Łazarska, która przyjęła te dokumenty wyjaśniła, że przyczyną braku realizacji omawianych zajęć było sporządzenie planów pracy na podstawie książkowej wersji programu nauczania, „co mogło spowodować, że tym w roku szkolnym nauczyciele (...) najprawdopodobniej pominęli niektóre zagadnienia i w konsekwencji nie wszystkie zostały zrealizowane. Od roku szkolnego 2018/2019 w szkole dostępna była płyta CD z programem opracowanym przez Krzysztofa Warchoła i nauczyciele przedłożyli sporządzone plany pracy opracowane ściśle wg założeń autorskiego programu”. (akta kontroli str. 142)

²⁴ Dz.U.2019 r. poz. 1481 ze zm.

²⁵ Dz. U. poz. 356 ze zm.

2. Blisko połowie uczniów klas IV-VIII nie zapewniono mebli dostosowanych do zasad ergonomii, co stanowiło naruszenie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²⁶. Przeprowadzona przez PSSE kontrola 143 stanowisk do nauki wykazała, iż w 35 przypadkach (tj. 24,5% zbadanych) meble zostały niewłaściwie zestawione rozmiarowo, a w 33 przypadkach (23,1%) niedopasowano ich do wysokości ciała uczniów. W 14 przypadkach (9,8%) stwierdzono, że siedziska krzesełek były za duże o 2 rozmiary. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że: *W szkole zakupiono meble, tak aby było możliwe rozsadzanie dzieci zgodnie z ich wzrostem. Krzeselka są zakupywane w różnej wysokości, a ławki są regulowane. Krzeselka i ławeczki są w większości w kolorach odpowiadających wysokości krzeselka zgodnie z tabelą oznakowania wg PN-EN 1729-1:2007, krzesła starsze są znaczone kolorami (farbą).* (akta kontroli str. 86-90 i 146)
3. Realizowany w latach 2018/2019 i 2019/2020 program wychowawczo-profilaktyczny został uchwalony przez Radę Pedagogiczną²⁷, zamiast przez Radę Rodziców (która go jedynie zaopiniowała), co stanowiło naruszenie art. 84 ust. 2 pkt. 1 Prawa oświatowego. Dyrektor szkoły wyjaśnił, że: *„doszło do mojej błędnej interpretacji przepisów prawa oświatowego”.* (akta kontroli str. 155-158, 163-264 i 271)

Przepisy art. 84 ust. 2 pkt. 1 Prawa oświatowego stanowią, że do kompetencji rady rodziców należy uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

OCENA CZĄSTKOWA

W szkole w ograniczonym zakresie podejmowano działania zmierzające do minimalizacji czynników sprzyjających rozwojowi wad postawy u uczniów. Skoncentrowano je na zapewnieniu uczniom udziału w kilku programach prozdrowotnych, realizowanych z inicjatywy organu prowadzącego. Infrastruktura sportowa, którą dysponowała Szkoła nie zapewniała standardów wymaganych do prowadzenia w pełnym zakresie zaplanowanych zajęć wychowania fizycznego (większość obiektów była w złym stanie technicznym). Ponadto, w związku z brakiem miejsca na salach gimnastycznych, część zajęć prowadzono na korytarzu szkolnym). Nie wszystkim uczniom zapewniono możliwość pozostawiania podręczników i przyborów w szkole. Możliwość tę mieli uczniowie klas I-III, którzy dysponowali indywidualnymi szafkami oraz wydzielonym miejscem w salach lekcyjnych. NIK zwraca przy tym uwagę na wyniki kontroli PSSE, która wykazała przekroczenie dopuszczalnej wagi plecaka powyżej 15% masy ciała dziecka u 39 uczniów (28,3% skontrolowanych), a także niedostosowanie stanowisk pracy dla 68 uczniów (47,5% stanowisk objętych kontrolą). Ponadto, w roku szkolnym 2017/2018 nie przeprowadzono wymaganych zajęć wychowania fizycznego w zakresie profilaktyki wad postawy, a w roku szkolnym 2018/2019 zrealizowano je w niepełnym zakresie. Problematyki profilaktyki wad postawy nie uwzględniono w przyjętych do realizacji programach profilaktyczno-wychowawczych, mimo iż była ona sygnalizowana w sprawozdaniach składanych przez pielęgniarkę szkolną i została omówiona na posiedzeniach Rady Pedagogicznej. O nieskuteczności podejmowanych przez szkołę działań w zakresie profilaktyki wad postawy świadczy, że tylko niecałe 8% ankietowanych nauczycieli dobrze oceniło te działania.

OBSZAR

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w szkole prowadzono działania edukacyjne i informacyjne dotyczące profilaktyki wad postawy w następującym zakresie:

- w bibliotece szkolnej przeprowadzono spotkania uczniów klas I-VIII, poświęcone omówieniu sposobu z zakresu korzystania z zasobów bibliotecznych oraz Centrum Informacji Multimedialnej, w trakcie których omówiono sposób utrzymania prawidłowej postawy ciała i pozycji podczas korzystania z komputera,

²⁶ Dz. U. z 2003 r., poz. 69 ze zm.

²⁷ Tj. w dniu 23 marca 2018 r. i 26 września 2019 r.

- w latach 2017-2018, w trakcie realizacji programu „Trzymaj formę”, zorganizowano wystawę plakatów zachęcających do aktywności fizycznej oraz utrzymania prawidłowej postawy. Udostępniono także ulotki informacyjne promujące prawidłową pozycję ciała,
- w 2019 r., w ramach programu „Moje dziecko idzie do szkoły” rodzicom uczniów klas I przekazano broszury zawierające art. pt. „Prawidłowa postawa ciała dziecka”. Broszura ta była także dostępna w gabinecie pedagoga szkolnego. (akta kontroli str. 147)

W gabinecie profilaktyki zdrowotnej nie było żadnych materiałów informacyjnych na temat profilaktyki wad postawy. (akta kontroli str. 7-12)

Dyrektor szkoły wyjaśnił, że potrzeba utrzymania prawidłowej postawy ciała „nie jest to problem dominujący w szkole. Dotyczy on niewielkiego odsetka uczniów, u których zdiagnozowano skrzywienia kręgosłupa. Nie jest to też problem, który byłby sygnalizowany przez rodziców. Na konieczność utrzymania prawidłowej postawy ciała sporo uwagi zwracają wychowawcy, w trakcie zajęć prowadzonych w ramach godzin wychowawczych”. Pielęgniarka szkolna nie prowadziła w szkole działań dotyczących edukacji zdrowotnej w obszarze profilaktyki wad postawy oraz nie uczestniczyła w planowaniu, realizacji i ocenie edukacji zdrowotnej.” (akta kontroli str. 155-158)

Problematykę utrzymania właściwej postawy ciała poruszono na:

- 15 godzinach zajęć z wychowawcami ośmiu spośród 20 klas IV-VIII, prowadzonych w roku szkolnym 2017/2018;
- 23 godzinach zajęć z wychowawcami dziewięciu spośród 26 klas IV-VIII, prowadzonych w roku szkolnym 2018/2019;
- 16 godzinach zajęć z wychowawcami 11 spośród 23 klas IV-VIII, prowadzonych w roku szkolnym 2019/2020 (w okresie od 1 września do 31 października 2019 r.). (akta kontroli str. 92-93)

Jak podano w pkt. 1.6. wystąpienia kontrolnego dyrektora szkoły „bardzo dobrze” ocenił współpracę z rodzicami dotyczącą profilaktyki wad postawy. Z ankiet przeprowadzonych wśród 125 rodziców uczniów wynika, że nie podzielili oni tej opinii²⁸, ponieważ:

- zdecydowanie pozytywnie lub raczej pozytywnie działania te oceniło odpowiednio dwóch i dziewięciu rodziców (tj. odpowiednio 1,6% i 7,2% uczestniczących w badaniach ankietowych),
- zdecydowania negatywnie lub raczej negatywnie działania te oceniło odpowiednio 32 i 28 rodziców (25,6% i 22,4%),
- trudności w dokonaniu tej oceny wyraziło 54 rodziców (43,2%). (akta kontroli str. 148-154)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W szkole prowadzono działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy uczniów, ale skoncentrowano je na omawianiu profilaktyki wad postawy podczas niektórych godzin wychowawczych i zajęć przeprowadzonych w bibliotece. Zorganizowano także wystawę plakatów oraz rozpowszechniano wśród rodziców i uczniów ulotki informacyjne promujące prawidłową pozycję ciała. Do działalności tej nie włączono jednak pielęgniarki szkolnej. W ocenie większości rodziców, którzy uczestniczyli w badaniach ankietowych przeprowadzonych w trakcie kontroli, podejmowana w szkole działania w zakresie profilaktyki wad postawy ciała uczniów były niewystarczające.

²⁸ Do powyższych opinii nie odniósł się Dyrektor szkoły. Opinie te przekazano mu do wiadomości 26 listopada 2019 r.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne
Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Pozyskiwanie od pielęgniarki szkolnej informacji o zdiagnozowanych wadach postawy uczniów
2. Pełną realizację programów nauczania wychowania fizycznego, w zakresie profilaktyki wad postawy.
3. Zapewnienie, aby program wychowawczo-profilaktyczny przyjmowany był uchwałą Rady Rodziców.
4. Dostosowanie mebli używanych przez uczniów klas IV-VIII do wymagań ergonomii.
5. Wykonanie połączenia ścian z podłogą gabinetu profilaktyki zdrowotnej w sposób umożliwiający ich mycie i dezynfekcję, zgodnie z § 30 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

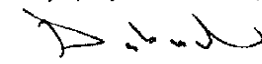
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 30 grudnia 2019 r.

Kontroler:
Henryk Dąbrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

.....
podpis